

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ԲԱՆԲԵՐ
Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ВЕСТНИК ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ
В. БРЮСОВА
BULLETIN OF BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

ПЕДАГОГИКА И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

PEDAGOGY AND SOCIAL SCIENCES

2 (59)

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
«ԼԻՆԳՎԱ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ - 2022

**ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՄՊԵՏԵՆՑԻԱՅԻ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԸՍՏ ԼԵՁՈՒՆԵՐԻ ԻՄԱՑՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԶԵԿՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ**

ՀՈՎԻԿ ԲԼԲՈՒԼՅԱՆ

Համառոտագիր

Հոդվածում ուսումնասիրված է լեզուների իմացության իրազեկության համաեվրոպական համակարգը, ներկայացված է սովորողների հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման հիմնախնդիրը: Լեզվի հաղորդակցական ուսուցման կարևորությունը ներկայացված է ԼիՀՀ-ի դրույթներում և հանրակրթական պետական չափորոշում: Հոդվածում ներկայացված են հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորմանն ուղղված մի քանի գործնական առաջարկներ և խաղային տեխնոլոգիայի կիրառման նմուշօրինակներ: Հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորումը ոչ միայն իրականանում է լեզուների ուսումնասիրման գործընթացում, այլ նաև դառնում է ավագ դպրոցի առաջնահերթ հիմնախնդիրներից:

Հիմնաբառեր՝ *հաղորդակցական կոմպետենցիա, համաեվրոպական համակարգ, կրթական բարեփոխումներ*

Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության կրթական ոլորտի բարեփոխումները կոմպետենտ անձի զարգացման խնդիր են դնում ժամանակակից դպրոցի առջև, ինչը ենթադրում է մտավոր, իրավական, հասարակական, քաղաքացիական, հաղորդակցական, տեղեկատվական և այլ կոմպետենցիաների ձևավորում ավագ դպրոցականների մոտ:

Հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորումը ժամանակակից կրթության, մասնագիտական կողմնորոշման կարևորագույն խնդիրներից:

Հաղորդակցական կոմպետենցիայի հիմնախնդիրը դիտարկված է հոգեբանամանկավարժական գրականության մեջ:

Խնդրի արդիականությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով և հակասություններով, որոնցից կառանձնացնենք՝

- կրթական համակարգի արդիականացման, անձնակողմնորոշիչ և կոմպետենտ մոտեցումների ներդրման և ավագ դպրոցականների մասնագիտական կողմնորոշման և նրանց անձի զարգացման և կայացման գործընթացում հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի հիմնախնդրի ոչ բավարար մշակվածության միջև,
- հանրակրթության բովանդակությունն արտահայտող փաստաթղթերում առկա հանրամշակութային գիտելիքների և հաղորդակցական կարողությունների կարևորության և ավագ դպրոցի ուսումնադաստիարակչական գործընթացում հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման հիմնախնդրի նկատմամբ ոչ բավարար ուշադրություն :

Այս հետազոտության շրջանակներում լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգի տեսանկյունից մենք կարևորում ենք հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման հիմնախնդրի արդիականությունը: Լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգն ամբողջ Եվրոպայում ուսումնական պլանների, ծրագրերի, ուղեցույցների, քննությունների, դասագրքերի և այլնի մշակման և հետագա զարգացման համընդհանուր հիմք է տալիս: Այն նկարագրում է, թե լեզու սովորողներն ինչ պետք է սովորեն հաղորդակցվելու համար և ինչպիսի գիտելիքներ և ունակություններ պետք է ունենան արդյունավետ գործելու համար (ԼԻՀՀ, 2005):

Հետազոտության մեջ կիրառվել են վերլուծության, համադրման, առաջավոր մանկավարժական փորձի ուսումնասիրման մեթոդները:

«Հաղորդակցում» հասկացության ընդհանուր բնութագիրը

Հաղորդակցումը մարդկության գոյության անհրաժեշտ պայման է, սերունդների կապի ու սերնդափոխության միջոց, սոցիալական փորձի փոխանցման ձև, անձի կոմպետենտության ձևավորման գործոն: Այն նպաստում է սոցիալական, մշակութային, բարոյագիտական, գեղագիտական արժեքների հասունացող սերնդին փոխանցմանը:

Լեզվաբանությունը «հաղորդակցում» տերմինը մեկնաբանում է որպես տեղեկությունների և մտքերի փոխանակում խոսքային կամ

գրավոր նշանների ձևով: Այն հոմանիշ է «շփում» հասկացությանը, որն իր հերթին նշանակում է մարդկանց միջև մտքերի, տեղեկատվությունների, հուզական ապրումների փոխանակման գործընթաց: Նշանակում է, չկան տարբերություններ շփման և հաղորդակցության միջև (Основы теории коммуникации под ред. М.А. Василика, 2006): Լեզվաբանների կարծիքով շփումը տարբեր հաղորդակցական իրավիճակներում լեզվի հաղորդակցային գործառույթների արդիականացումն է, իսկ հաղորդակցում ասելով հասկանում են մտավոր, աշխատանքային գործունեության ընթացքում իրականացող մարդկանց փոխգործունեություն (Большой энциклопедический словарь. Языкознание, 1998, с. 233): Հաղորդակցումը անձի սոցիալականացման գործընթացի կարևորագույն միջոցն է, որը, ներառելով խոսքային և ոչ խոսքային բաղադրատարրերը նաև ոչ սոցիալական դրսևորումների շտկմանն են ծառայում:

«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքում նշվում է, որ հանրակրթությունը նպատակաուղղված է սովորողի մտավոր, հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական զարգացմանը անձի, ապագա քաղաքացու ձևավորմանը, մասնագիտական կողմնորոշմանը և մասնագիտական կրթության նախապատրաստմանը (Հայաստանի հանրապետության օրենքը կրթության մասին): Մասնագիտական կողմնորոշումը կոմպետենտ մասնագետի կայացման գրավականն է, որը կկարողանա դիմակայել աշխատաշուկայի մրցունակությանը, կլինի շուտ կողմնորոշվող, իր գործերի և խոսքերի համար պատասխանատու, ազատ կտիրապետի իր մասնագիտությանը, կձգտի մասնագիտական զարգացման, պատրաստ կլինի մասնագիտական և հասարակական շարժունակության:

Կոմպետենտ մոտեցման հիմնահարցը

Անդրադառնալով կոմպետենտ մոտեցման հիմնահարցին հարկ է նշել, որ հետազոտողների կարծիքով կոմպետենտ մոտեցումը իր բոլոր իմաստներով և դրսևորումներով արտահայտում է բարեփոխումների հիմնական կողմերը (Эльконин, 1976), առաջին պլան է մղում ոչ թե աշակերտի տեղեկացված լինելը, այլ խնդիրներ լուծելու, պրոբլեմային իրավիճակներում գործելու, ուսումնական միջավայրից դուրս գիտելիքներն արդյունավետ կիրառելու կարողությունները (Сериков, 1994): Որպես կրթության նպատակ է նշում կրթվածությունը,

ինքնակողմնորոշումը, ինքնավարությունը, սոցիալականացումը և անհատականության զարգացումը (Зеер, 2000), բխում է կրթական գործընթացի նպատակաուղղված գաղափարից, որի դեպքում կոմպետենցիաները սահմանվում են որպես կարողությունների և հմտությունների բարձրագույն, ընդհանրացված մակարդակ (Бермыс, 2005):

Մի շարք հետազոտողներ, խոսելով կոմպետենտային մոտեցման նշանակության մասին, նշում են, որ այն չի հակասում կրթության ավանդական, գիտելիքային մոտեցմանը, այլ խորացնում, ընդլայնում և լրացնում է այն, թույլ է տալիս որոշ չափով իրականացնել անձնակողմնորոշիչ, գործունային և մի շարք այլ մոտեցումներ:

Լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգում «իրազեկությունը /կարողությունները (competences) դիտարկվում են որպես գիտելիքների, ունակությունների և հատկանիշների այն հանրագումարը, որոնք անհատին գործելու հնարավորություն են տալիս» (ԼԻՀՀ, 2005):

Կոմպետենտ մոտեցումը, ուղղված լինելով կրթության նպատակների և արդյունքների գնահատման նոր տեսլականին, իր պահանջներն է ներկայացնում նաև կրթական գործընթացի մյուս բաղադրամասերին՝ բովանդակությանը, տեխնոլոգիաներին, վերահսկման և գնահատման միջոցներին: Կոմպետենտային մոտեցման ժամանակ օգտագործվող ուսուցման մեթոդները և տեխնոլոգիաները պետք է թույլ տան նպատակային օգտագործել գիտելիքները, ինչը կնպաստի անձնային որակների արտահայտմանը և զարգացմանը: Ըստ Գ.Ի. Իբրագիմովայի, կոմպետենտային մոտեցման դեպքում կարևորը ուսուցման այնպիսի տեխնոլոգիաների նախագծումն ու իրականացումն է, որոնք սովորողներին կներգրավեն տարբեր տիպի գործունեության մեջ (շփում, խնդիրների լուծում, քննարկումներ, բանավեճեր, նախագծերի իրականացում) (Современные подходы к компетентностно-ориентированному образованию, под ред. А. В. Великановой, 2001):

Կոմպետենտային մոտեցման շրջանակներում իր ուրույն տեղն ունի սովորողների հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման հիմնահարցը: Այն բազմաբովանդակ և բազմալեզու շփում իրականացնելու ունակություն է, որի հիմքում հնչյունաբանական, քերականական, լեզվաբանական, սոցիո-լոգիական, տարածաշրջանային

գիտելիքներն ու ունակու-թյուններն են: Այն ուղղված է լուծելու շփման ընթացքում առաջացած խնդիրները և իրավիճակները: Հաղորդակցական կոմպետենցիան ներառում է լեզվաբանական, պրագմատիկ, հանրամշակութային կոմպետենցիաները:

Հաղորդակցական կոմպետենցիայի հիմնախնդրի վերաբերյալ դրույթներ

«Հաղորդակցական կոմպետենցիա» եզրույթը գիտության ոլորտում հայտնվելով 70-ական թվականներին կապված էր անձի հոգեբանության և հասարակագիտության և լեզվաբանության հետ: Մի շարք հեղինակներ պնդում են, որ հաղորդակցական կոմպետենցիան միջոց է, որի շնորհիվ յուրաքանչյուր անհատ ընկալում և դասակարգում է իրեն առնչվող շփման իրավիճակները և, համաձայն այդ իրավիճակների, կողմնորոշվում է ինչ և ինչպես ասել (Трофимова, 1994, с. 76):

Արտասահմանյան հետազոտություններում հաղորդակ-ցական կոմպետենցիան դիտարկվում է որպես ուսումնասիրվող լեզվի կրողի հետ գրավոր կամ բանավոր շփվելու ունակություն, որտեղ առաջնությունը տրվում է տեղեկության իմաստի ճիշտ փոխանցմանը, իսկ լեզվական միջոցների ճիշտ գործածումը երեկրորդական է՝ արտահայտությունների իմաստի հետ համեմատած (The Encyclopedic Dictionary of Psychology, 1991):

Անհատի հաղորդակցականությունը ապահովելու հիմնական պարտադիր կարողությունների շարքում որոշ հետազոտողներ կարևորում են հարցեր տալու և դրանց պատասխանները հստակ ձևակերպելու, գաղափարները ակտիվորեն քննարկելու, ուշադիր լսելու կարողություններ, հաղորդակցվողների արտահայտած մտքերը քննադատորեն մեկնաբանելու, դիմացինին ապրումակից լինելու ընդունակություններ:

Հաղորդակցական կոմպետենցիայի տեսական և մեթոդաբանական դրույթներն ուսումնասիրվել են սոցիալ-հոգեբանական հետազոտությունների շրջանակում: Լ.Ա. Պետրովսկայան գործածում է «շփման կոմպետենցիա» եզրույթը, որը մեկնաբանում է որպես լեզվական միջոցների ազատ տիրապետում, ուսումնասիրող լեզվի միջոցով ազատ շփվելու կարողություն (Петровская, 1989, с. 34):

Հոգեբանության մեջ հաղորդակցական կոմպետենցիան մեկնաբանվում է որպես շփման իրավիճակում արագ և ճշգրիտ

կողմնորոշվելու ունակություն, որը հիմնվում է անհատի հաղորդակցական փորձի վրա: Յու.Ն.Եմելյանովը հաղորդակցական կոմպետենցիան մեկնաբանել է որպես գիտելիքների, շփման լեզվական և ոչ լեզվական կարողությունների և հմտությունների ամբողջություն, որոնք անձը ձեռք է բերում սոցիալականացման, ուսուցման և դաստիարակության գործընթացում, որտեղ կարևոր դեր են կատարում անհատի ներքին կարողությունները, հնարավորությունները և ներուժը: Նա նշում է հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձեռք բերման երեք հիմնական սկզբնաղբյուր՝ կյանքի փորձը, արվեստը, ընդհանուր բազմագիտակցությունը (Емельянов, 1999): Ընդ որում դրանցից առաջնայինը նա համարում է կյանքի փորձը: Այս երևույթի բազմակողմանի ուսումնասիրումը թույլ է տալիս հետազոտողին փաստել, որ հաղորդակցական կոմպետենցիայի անհատական-հոգեբանական հենքը միջանձնային փորձն ու վարքն է: Որոշ հետազոտողներ համամիտ են այն կարծիքի հետ, որ հաղորդակցական կոմպետենցիան հաղորդակցվելու ընդունակություն է.

- այլ մարդկանց հետ արդյունավետ կապեր հաստատելու,
- շփման ամենատարբեր իրավիճակներին և խնդիրներին համապատասխան խոսքային գործունեություն իրականացնելու, որի հիմքում քերականական, հասարակագիտական, լեզվաբանական, տարածաշրջանային գիտելիքներն են,
- տարբեր հաղորդակցական խնդիրներ առաջադրելու և լուծելու կարողություն, որը հնարավորություն է տալիս որոշել հաղորդակցման նպատակը, միջոցները, գնահատել իրավիճակը, հաշվի առնել հաղորդակցվող կողմերի մտադրությունները, մշակել հաղորդակցման առավել արդյունավետ ռազմավարություն, գնահատել վերջինիս արդյունավետությունը, սեփական վարքը վերանայել և փոփոխել, պատրաստ լինել,
- անձի հաղորդակցային կարողությունների ամբողջականությունը, որոնք ի հայտ են գալիս շփման ժամանակ և թույլ են տալիս հասնել նախանշված նպատակներին,
- սոցիալական խմբերում և իրավիճակներում հարմարվելու, շփման խոսքային և ոչ խոսքային միջոցներին ազատ տիրապետելու կոմպետենցիաները (Емельянов, 1999, Зимняя, 2006):

Լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգում նշվում է, որ «հաղորդակցական-լեզվական կարողությունները (communicative language competences) անհատին հնարավորություն են տալիս իրենց գործունեության ընթացքում կիրառել հատկապես լեզվական միջոցներ» (Լեզուների իմացության / իրազեկության համաեվրոպական համակարգ, 2005, էջ 11):

Հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման հիմնախնդիրը ավագ դպրոցների կրթական չափորոշիչներում

ՀՀ-ում հանրակրթական ավագ դպրոցի ֆրանսերենի չափորոշիչներում և ծրագրերում նշվում է, որ հաղորդակցական իրազեկության ձևավորումը օտար լեզուների ուսուցման գլխավոր նպատակն է: Հաղորդակցական իրազեկության ձևավորումն ու զարգացումը ենթադրում են նաև օտար լեզվի յուրացում լեզվակիր ժողովրդի գրականության ու մշակույթի համատեքստում, ինչպես նաև իրենց տարիքին համապատասխան կենսական ոլորտներում և իրադրություններում լեզուն օգտագործելու կարողություն ու հմտություն:

Հաղորդակցային իրազեկությունը ներառում է հետևյալ հիմնական բաղադրիչները.

- լեզվական-խոսքային կարողություններ,
- հանրամշակութային կարողություններ,
- գործաբանական կարողություններ,
- փոխհատուցման կարողություններ
- ուսումնաճանաչողական կարողություններ («Ֆրանսերեն» առարկայի ավագ դպրոցի ծրագրեր և չափորոշիչներ, 2009, էջ 13-14):

Լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգում «լեզվական-հաղորդակցական իրազեկությունը դիտարկվում է որպես մի շարք բաղադրիչների ամբողջություն. լեզվական, սոցիալ-լեզվական և գործաբանական (պրագմատիկ), որոնցից յուրաքանչյուրն ընգրկում է գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ («գիտեմ, թե ինչպես»)» (ԼԻՀՀ, 2005, էջ 15):

Այս համատեքստում հարկ ենք համարում մեջ բերել Ֆրանսերենի հանրակրթական ավագ դպրոցի չափորոշիչներում և ծրագրերում նշված «հանրամշակութային իրազեկություն» հասկացության մեկնաբանումը. «Հանրամշակութային իրազեկությունն առնչվում է լեզվի օգտագործման հասարակական և մշակութային պայմաններին: Սովորողները պետք է

որոշակի գիտելիքներ ունենան այն հանրության մշակույթի ու հասարակական կյանքի մասին, որտեղ խոսում են տվյալ լեզվով»: (նույն տեղում «Ֆրանսերեն» առարկայի ավագ դպրոցի ծրագրեր և չափորոշիչներ, 2009, էջ 13-14):

Այս բաղադրիչն անմիջականորեն ազդում է տարբեր մշակույթների ներկայացուցիչների հաղորդակցության վրա, քանի որ կախված է տվյալ հասարակության մեջ ընդունված վարքի նորմերից (քաղաքավարության կանոններ, տարբեր սերունդների, սեռերի, սոցիալական խավերի և հասարակական խմբերի միջև հարաբերությունների ընդունված նորմեր, ժողովրդական իմաստության արտահայտություններ, և արտասանությունների տարբերություններ և այլն), ընդ որում՝ մասնակիցները կարող են նույնիսկ չգիտակցել այդ ազդեցությունը (ԼԻՀՀ, 2005):

Հարկ ենք համարում նշել, որ լեզուն ոչ միայն մշակույթի հիմնական բաղադրիչն է, այլ նաև մշակույթն ընկալելու միջոց, բանալի: Վերոնշյալ գաղափարը կիրառելի է նաև անհատի մշակութային կարողությունների ոլորտում: Տվյալ անհատին մատչելի բոլոր մշակութային դրսևորումները (ազգային, տարածաշրջանային, հասարակական), սոսկ կողք կողքի չեն համագործակցում, այլ համեմատվում են իրար հետ, հակադրվում և ակտիվորեն փոխազդում՝ ստեղծելով առավել հարստացված, ինտեգրված բազմամշակութային կարողություններ, որտեղ բազմալեզվությունն ընդամենը մեկն է շարունակաբար փոխազդող բազմաթիվ այլ բաղադրիչներից (ԼԻՀՀ, 2005):

Հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման համատեքստում առավել կարևոր նշանակություն ունի լեզվամշակութաբանական մոտեցումը, որի հիմքում այն գաղափարն է, որ լեզուն, լինելով խոսքային հաղորդակցման միջոց, հանդիսանում է նաև մշակույթի մի մասը: Հետևաբար, ուսումնասիրել լեզուն չկապելով այն մշակույթի, մշակութային արժեքների, հարուստ մշակութային ժառանգության ուսումնասիրման հետ, անթույլատրելի է:

Ուսումնական գործընթացում լեզվամշակութաբանական մոտեցումը լայնորեն կիրառվում է օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում և ենթադրում է առավել ուշադրություն դարձնել ուսումնասիրվող լեզվի ազգային-մշակութային առանձնահատկության, այլ ոչ թե զուտ

իրավիճակային խաղերի կազմակերպումը, երբ խմբի անդամներից մի քանիսը, ներգրավված լինելով խաղի մեջ, կատարում են որոշակի դեր, կամ նմանակում են որոշակի իրավիճակներ: Այս տեխնոլոգիայով մշակվել և կիրառվել են «Ես էքսկուրսավար եմ», «Փարիզի օդանավակայանում», «Հարցազրույց գործատուի հետ», «Հայաստանը ֆրանսիացու աչքերով», «Ֆրանսիական սուրճի գավաթի շուրջ» թեմաներով խաղերը: Խաղային տեխնոլոգիաներով դասի կազմակերպումը բավականին բարդ գործընթաց է մանկավարժի համար: Այստեղ առավել կարևոր են նախապատրաստական աշխատանքները և ռեֆլեքսիան:

Խաղը պետք է մանրակրկիտ նախապատրաստվի, որպեսզի չվերաձվի զուտ զվարճանքի կամ ժամանցի միջոցի: Պետք է հաշվի առնել յուրաքանչյուր թեմայի քննարկման-ներկայացման դիդակտիկ, զարգացնող և դաստիարակող առանձնահատկությունները: Օտար լեզվի դասաժամին կարևոր է սովորողների բառապաշարի հարստացումը և լեզվական կարողությունների զարգացումը: Յուրաքանչյուր իրավիճակի ներկայացումը առանձնանում է իր զարգացնող բնույթով, քանի որ դրանք հնարավորություններ են ստեղծում որոշակի դեր ստանձնելու համար տեղեկություններ հավաքել, նախօրոք քննարկել և ամբողջական պատկերացնել տվյալ դերը: Օրինակ, ավագ դպրոցականը, ստանձնելով օդանավի ուղեկցորդուհու դերը, նախօրոք պետք է իր բառապաշարը հարստացնի համանման տեքստերի, երկխոսությունների միջոցով, կարողանա պատկերացնել իրեն այդ իրավիճակում և կիրառել ունեցած գիտելիքները կենդանի երկխոսություն վարելու համար, համապատասխան մոտեցում ցուցաբերի օդանավակայանի ուղևորներին, պատշաճ վերաբերվի նրանց ցանկություններին: Այսպիսով, իրավիճակային, դերային խաղերը ունեն դաստիարակչական բնույթ, որոնք նպաստում են բարոյական, համամարդկային արժեքների ձևավորմանը:

«Հարցազրույց գործատուի հետ» թեմայով խաղը պահանջում է համապատասխան գիտելիքներ՝ այս կամ այն մասնագիտական ոլորտում հաղորդակցվելու համար: Այս խաղի նախապատրաստական աշխատանքները ներառում են հետևյալ կողմերը.

- պարզել խաղի մասնակիցների մասնագիտական կողմնորոշումները, հստակեցնել, թե յուրաքանչյուր մասնակից որ ոլորտում կուզենար աշխատել,
- պարզել յուրաքանչյուր մասնակցի պատկերացումները տվյալ մասնագիտական գործունեության վերաբերյալ,
- կատարել համապատասխան առաջադրանք՝ ինքնուրույն տեղեկություններ հավաքել և հարստացնել գիտելիքները տվյալ մասնագիտության բնագավառում:

Խաղային տեխնոլոգիաների կիրառման մեջ կարևոր է քննարկման, վերլուծության և գնահատման փուլը: Առանձնացրել ենք նաև մասնագետների խումբ, որոնք ներգրավված չեն եղել բուն գործընթացում, այլ իրենց մասնագիտական գնահատականն են տվել: Այս մոտեցումը նույնպես դերային խաղի մի մասը կարելի է համարել, քանի որ միևնույն խմբում մի քանի աշակերտ հանդես են եկել փորձագետի դերում: Նրանք, բնավ, չէին կարող հավակնել լինել մասնագետ, սակայն նրանց վրա պարտավորվածություն էր դրված տվյալ իրավիճակին օբյեկտիվ գնահատական տալ, շտկել դասընկերների սխալները, առաջարկել տվյալ իրավիճակի ներկայացման այլընտրանքային տարբերակ:

Յուրաքանչյուր խաղի վերջում ուսուցիչը ամփոփում է արդյունքները, տալիս իր գնահատականը, նշում սխալները և վրիպումները, ինչպես նաև առանձնացնում առավել բարձր արդյունք ցուցաբերած մասնակիցներին:

Ֆրանսերեն լեզվի ավագ դպրոցի չափորոշիչներում ասվում է, որ ավագ դպրոցն ավարտողը պետք է ունենա Ֆրանսիայի և ֆրանսախոս երկրների մշակույթի ու ժողովրդի հասարակական կյանքի մասին գիտելիքներ («Ֆրանսերեն» առարկայի ավագ դպրոցի ծրագրեր և չափորոշիչներ, 2009): Հանձնարարել ենք ուսումնասիրել ֆրանսերենը որպես պետական լեզու ընդունած երկրների՝ Շվեյցարիայի, Բելգիայի, Կանադայի, Լյուքսեմբուրգի, Հաիթիի, Մալիի, Նիգերիայի, Սենեգալի, Կոնգոյի, Ջաիբի մշակութային և լեզվական առանձնահատկությունները: Որպես պարտադիր ուսումնասիրության առարկա առանձնացվել են նշված երկրների վերաբերյալ հետևյալ ոլորտները.

- ընտանեկան հարաբերությունները,
- սերունդների փոխհարաբերությունը,

- կրոնը և ծեսերը,
- ազգային ինքնագիտակցության գաղափարը տվյալ երկրում,
- վարքի նորմերը և հաղորդակցման առանձնահատկությունները,
- արվեստի և գրականության ականավոր գործիչներ:

Ի մի բերելով բոլոր ուսումնասիրությունները և հավաքած նյութերը և բաժանվելով փոքր խմբերի, սովորողները ներկայացնում են սեմինար-ներկայացում որևէ ֆրանսախոս երկրի, մարդկանց և մշակույթի մասին: Այս առաջադրանքն իր մեջ ներառում է մի քանի տեխնոլոգիաների, ինչպես նաև տարբեր ուսումնական առարկաների ինտեգրում, համակարգված ներկայացում, տեխնիկական պատրաստվածություն, ուսումնասիրվող երկրի, նրա մշակույթի, միջանձնային փոխհարաբերությունների վերաբերյալ խորը գիտելիքներ:

Եզրակացություն

Այսպիսով, ընդհանրացնելով սույն հոդվածի հիմնական դրույթները պետք է նշենք, որ հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորման գործընթացում կարևոր դեր ունի Լեզուների իմացության համաեվրոպական համակարգը: Կրթական բարեփոխումների համատեքստում առաջ է քաշվում և հիմնավորվում է կոմպետենտ կրթության գաղափարը, որը դիտարկվում է որպես որևէ ոլորտում յուրաքանչյուր մարդու գործունեության արդյունավետությունը գնահատող և այդ գործունեության որակի հստակ չափանիշները մշակող համակարգ: Դպրոցն, իհարկե, տալիս է միջնակարգ կրթություն, բայց, մյուս կողմից, դպրոցի կարևոր նպատակներից է ապահովել սովորողների սոցիալականացումը, նախապատրաստել նրանց հասարակության մեջ ակտիվ կենսագործունեության: Դպրոցի կրթական միջավայրում է տեղի ունենում անհատի կայացումը: Հանրամշակութային հաղորդակցական կոմպետենցիայի ձևավորումը ոչ միայն իրականանում է լեզուների ուսումնասիրման գործընթացում, այլ նաև դառնում է ավագ դպրոցի առաջնահերթ հիմնախնդիրներից մեկը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Լեզուների իմացության / իրազեկության համաեվրոպական համակարգ. ուսումնառություն, դասավանդում, գնահատում // Նորք Գրատուն, Երևան, 2005.

2. «Ֆրանսերեն» առարկայի ավագ դպրոցի ծրագրեր և չափորոշիչներ. - Եր.: «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ԾԻԳ. 2009 թ., -236 էջ
3. Большой энциклопедический словарь. Языкознание. / Гл. Ред. В.Н. Ярцева - М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. - 685 с.
4. Емельянов Ю.Н., Кузьмин Е.С. Теоретические и методические основы социально психологического тренинга. - Л.: ЛГУ, 1999. - 183 с.
5. Зеер Э.Ф. Психология личностно ориентированного профессионального образования. - Екатеринбург: Изд-во Ур.ГППУ, 2000. - С. 39-45.
6. Зимняя И.А. Компетентностный подход. Каково его место в системе современных подходов к проблемам образования? (теоретико-методологический аспект) //Высшее образование сегодня: реформы, нововведения, опыт. 2006.- №8.- С.20-26.
7. Основы теории коммуникации: учебник / [под ред. М.А. Василика]. - М.: Гардарики, 2006. - 615 с.
8. Петровская Л.А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг. - М.: Изд-во МГУ, 1989. - 216 с.
9. Сериков В.В. Личностный подход в образовании. - Волгоград : ВГПИ, 1994. - 127 с.
10. Современные подходы к компетентностно-ориентированному образованию: мат-лы семинара / под ред. А. В.Великановой. - Самара, 2001.
11. Современные подходы к компетентностно-ориентированному образованию: мат-лы семинара / под ред. А. В.Великановой. - Самара, 2001. - 60 с.
12. Трофимова Г.С. Основы педагогической коммуникативной компетенции: Учеб пособие. - Ижевск: Изд-во Удм. ун-та, 1994. - 76с.
13. Эльконин Д. Б. Психология игры.- М.: Педагогика, 1976.-304с.
14. The Encyclopedic Dictionary of psychology. The Dushkin Publishing Group. Ohio: Terry. F. Pettijohn, 1991. 198 p.

ԻՆՏԵՐՆԵՏԱՅԻՆ ԿԱՅՔԵՐ

1. 24.05.2022 թ. Հայաստանի հանրապետության օրենքը կրթության մասին //http://edu.am/index.php?id=5&topMenu=-1&menu1=85&menu2=89&arch=0

2. Бермус А. Г. Проблемы и перспективы реализации компетентного подхода в образовании [Электронный ресурс] // Интернет-журнал «Эйдос». - 2005. - 10 сентября. // <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-12.htm>.)

REFERENCES

1. Bermus A. G. Problemy i perspektivy realizacii kompetentnostnogo podhoda v obrazovanii [Jelektronnyj resurs] // Internet-zhurnal «Jej- dos». - 2005. - 10 sentjabrja. // <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-12.htm>.) (In Russian)
2. Bol'shoj jenciklopedicheskiy slovar'. Jazykoznanie. / Gl. Red. V.N. Jarceva - M.: Bol'shaja Rossijskaja jenciklopedija, 1998. - 685 s. (In Russian)
3. Emel'janov Ju.N., Kuz'min E.S. Teoreticheskie i metodicheskie osnovy social'no psihologicheskogo treninga. - L.: LGU, 1999. - 183 s (In Russian)
4. «Franseren» ar'arkayi avag dproci c'ragrer & chap'oroshichner. - Er.: «Krt'akan c'ragreri kentron» C'IG. - 236 e'j (In Armenian)
5. Hayastani hanrapetowt'yan o'renqy' krt'owt'yan masin // <http://edu.am/index.php?id=5&topMenu=1&menu1=85&menu2=89&arch=0> (In Armenian)
6. Jel'konin D. B. Psihologija igry.-M.: Pedagogika, 1976. - 304 s. (In Russian)
7. Lezowneri imacowt'yan / irazekowt'yan hamaevropakan hamakarg. owsowm nar'owt'yown, dasavandowm, gnahatowm // Norq Gratown, Er&an, 2005. (In Armenian)
8. Osnovy teorii kommunikacii: uchebnyk / [pod red. M.A. Vasilika]. -M.: Gardariki, 2006. - 615 s. (In Russian)
9. Osnovy teorii kommunikacii: uchebnyk / [pod red. M.A. Vasilika]. - M.: Gardariki, 2006. - 615 s. (In Russian)
10. Petrovskaja L.A. Kompetentnost' v obshhenii. Social'no-psihologicheskij trening. - M.: Izd-vo MGU, 1989. - 216 s. (In Russian)
11. Serikov V.V. Lichnostnyj podhod v obrazovanii. - Volgograd: VGPI, 1994. - 127 s. (In Russian)

12. Sovremennye podhody k kompetentnostno-orientirovannomu obrazovaniju: mat-ly seminara / pod red. A. V. Velikanovoj. - Samara, 2001. - 60 s. (In Russian)
13. Trofimova G.S. Osnovy pedagogicheskoj kommunikativnoj kompetencii: Ucheb posobie. - Izhevsk: Izd-vo Udm. un-ta, 1994. - 76 s. (In Russian)
14. Zeer Je.F. Psihologija lichnostno orientirovannogo professional'nogo obrazovanija. - Ekaterinburg: Izd-vo Ur.GPPU, 2000. - S. 39-45. (In Russian)
15. Zimnjaja I.A. Kompetentnostnyj podhod. Kakovo ego mesto v sisteme sovremennyh podhodov k problemam obrazovanija? (teoretiko-metodologičeskij aspekt) //Vysšee obrazovanie segodnja: reformy, novovvedenija, opyt. 2006. - №8. - S. 20-26. (In Russian)

ОВИК БЛБУЛЯН - АКТУАЛЬНОСТЬ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПО ОБЩЕЕВРОПЕЙСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, общеевропейская компетенция, образовательные реформы

В статье анализируется общеевропейская компетенция изучения иностранных языков, в рамках которой представлена проблема формирования коммуникативной компетентности учащихся. Необходимость и актуальность коммуникативного обучения иностранным языкам представлена в положениях общеевропейской компетенции изучения иностранных языков и в образовательном стандарте. В статье автор приводит практические советы и примеры использования игровых технологий, направленных на формирование коммуникативной компетентности учащихся.

HOVIK BLBULYAN - THE RELEVANCE OF THE PROBLEM OF FORMATION COMMUNICATIVE COMPETENCE OF THE LEARNERS ACCORDING TO COMMON EUROPEAN FRAMEWORK FOR LANGUAGES

Keywords: *communicative competence, Common European framework, education reforms*

The paper examines Common European Framework of Languages, and the formation of communicative competence of the learners is discussed within this system. The necessity and relevance of communicative teaching of foreign languages are displayed according to the requirements of the Common European Framework of Reference for Languages. The article touches upon practical recommendations and examples of applying game technologies aimed at the formation of the learners' communicative competence.

Ներկայացվել է՝ 25.04.2022

Գրախոսվել է՝ 24.05.2022